

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

: Posamezne številke po 4 vinarje. :
„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob
nedeljah in praznikih — ob 1/26. uri zjutraj,
a ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj. —
Naročnina znaša: v Ljubljani v uprav-
ništvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem
na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—,
polletno K 9.—, četrletno K 4.50, mesečno
K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

: Posamezne številke po 4 vinarje. :
Uredništvo in upravnništvo je na Miklo-
šičevi cesti št. 8. Dopisi se pošiljajo
uredništvu, naročnina upravništvu. Ne-
frankirana pisma se ne sprejemajo, roko-
pisi se ne vračajo. Za oglase se plača:
petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in
zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaš-
anju popust. Za odgovor se priloži znamko.

Četrstoletnica družbe sv. Cirila in Metoda.

Naš čolnič pogube otmimo,
Brodarjem pomoči nesimo.

Ver sacrum! V časih, ko so vstajali naši narodni sovražniki z najhujšim orožjem zoper nas, s podkupovanjem, raznarodanjem, terorizmom in vsakovrstnimi uničevalnimi sredstvi, ko nas je neoborožene na severu ogroževal novo ustanovljeni nemški „Schulverein“, na zahodu pa italijanska „Pro patria“, tedaj je po češkem vzgledu nesmrtna petorica, Ivan Hribar, Ivan Murnik, Luka Svetec, Tomo Zupan in dr. Josip Vošnjak na sveti dan leta 1884. otvorila pripravljani odbor družbi, kateri so dali ime po predlogu „Slovenskega Naroda“ „Družba sv. Cirila in Metoda“. Tisti dan je bil resnično sveti dan našega naroda, kajti rodil se mu je izveličar: „Družba Cirila in Metoda“. In v tisti hudi dobi borbe za mladi naš narod je posvetila nova šolska družba vse svoje moči najplemenitejšemu delu za osvoboditev naroda po velikih Strossmayerjevih besedah: **Prosvetom — slobodi!** Ne z revolucijo, s kulturno evolucijo se nam obeta neustavljiva zmaga. Zato pa morajo v C. M. družbi, bojnem taboru našega narodnega napredka vedno tudi stati možje, katerim je res kulturni napredek sveta stvar. In čudežno se je tako zgodilo in vsi psevdoprosvetiši so bili že od rojstva družbe C. M. njeni zdaj tibi, zdaj glasnejši nasprotniki. Sovražnikov ima družba C. M. premnogo, najboljše znamenje njene vrednosti. In ker kljub temu danes praznujemo tako slovesno njen presijajni jubilej, naj se v našem triumfu peljejo tudi poraženi in vkljeni nasprotniki: naši mejni narodni nasprotniki, naša vlada — in naši rodni strupeni sovražniki — **slovenski (!) klerikalci, združeni v „Vseslovenski (!) ljudski (!) stranki.**

O prvih dveh sovražnikih izgubljati besede je škoda časa; izmed prijaznosti vlade do Slovencev naj bo samo konstatirano, da „Narodna šola“ v Velikovcu še vedno nima pravice javnosti, vlada je zavlačevala več let možnost otvoritve slovenskega otroškega vrtca v Mariboru, onemogoča vse poizkuse C. M. D. uveljaviti v obmejnih krajih slovensko šolstvo in koroški deželni šolski svet je prepovedal vse spise, ki jih je izdala C. M. D. v svoji „Knjižnici“; me temi životopisa cesarja Frana Josipa in Rudolfa Habsburškega.

Ker je prejšnji družbini prvomestnik, prezaslužni mnsgr. Tomo Zupan v svoji homagijski pošiljal cesarju vdanostne brzojavke in izjave, vlada takih izjav ni večkrat hotela niti vložiti na naslovljeno mesto in zato jih Slovenci — več ne vlagajo.

Naš domači nasprotnik pa so rimski klerikalci, mednarodni, protislovanski element. Od l. 1888. do danes traja njih boj proti C. M. D., s kakšnim uspehom videli bomo pozneje.

Uničiti so hoteli klerikalci C. M. D. in dr. A. Mahnič je v svojem „Rimskem katoliku“ šel proti slovenstvu z devizo narodnost je poganstvo.

Duhovščina se je jela odtežati družbi sv. C. in M. in ko je Mahničeva zahrbtnost dozorela l. 1892. do prvega slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani, so klerikalci hoteli z vso silo pasti na C. M. D. Dr. J. Pavlica in dr. Ivan Sušteršič sta grmela proti

naši šolski družbi in na njun pritisk se je sprejela na katoliškem shodu resolucija: „Dokler se nam naše opravičene zahteve (t. j. preustroj šolstva na **tirolski način**) ne izpolnijo postavnim potom, snujejo naj se kat. zasebne, zlasti **redovne ljudske šole** ter se naj v prvi vrsti ustanovi **slov. kat. učiteljsko semenišče (!)** v Ljubljani in, ako možno tudi slov. katoliška pripravnica s pomočjo družbe sv. C. in M., spogojem, da se v bodoče organizuje po župnijah v soglasju z našimi prevzvišenimi vladikami...“ (Slovenec 7. kimovca 1892, št. 204.)

Na srečo nimajo še naše podružnice sedežev v farovžih, a poklerikaljenje mladine v zastrupljenih deških semeniščih (škofova gimnazija, Marianum, Alojzijanum itd.) se vrši že žalibog sistematično.

Od tedaj traja neprestano gonja klerikalcev proti C. M. D. in sedanji narodni stražar Kobler — kaka značajnost — in mnsgr. Tomo Zupan sta morala trpeti bridke ure zaradi naše šolske družbe.

Z barbarsko besnostjo in ter-seglavskim herostratstvom pa je ob jubileju „Slovenec“ 7. svečana 1910 napadel „cirilmetodarijo“ in 30. sušca 1910 je knezoškof Bonaventura Jeglič na shodu gg. dekanov zaropotal nad C. M. D. takole: „Zadnje čase je družba sv. C. in M. prišla v roke naših verskih in cerkvenih nasprotnikov! Zdi se, da hočejo to družbo uporabiti v politične (!) namene, po njej ljudstvo nase navezati in ga po tem potu odtrgati od naših organizacij (aha!), pa tudi od Cerkev (kajpada!)... Duhovnikom zakličem: **Vigilate! Dormientius vobis inimicus zizania seminet!**

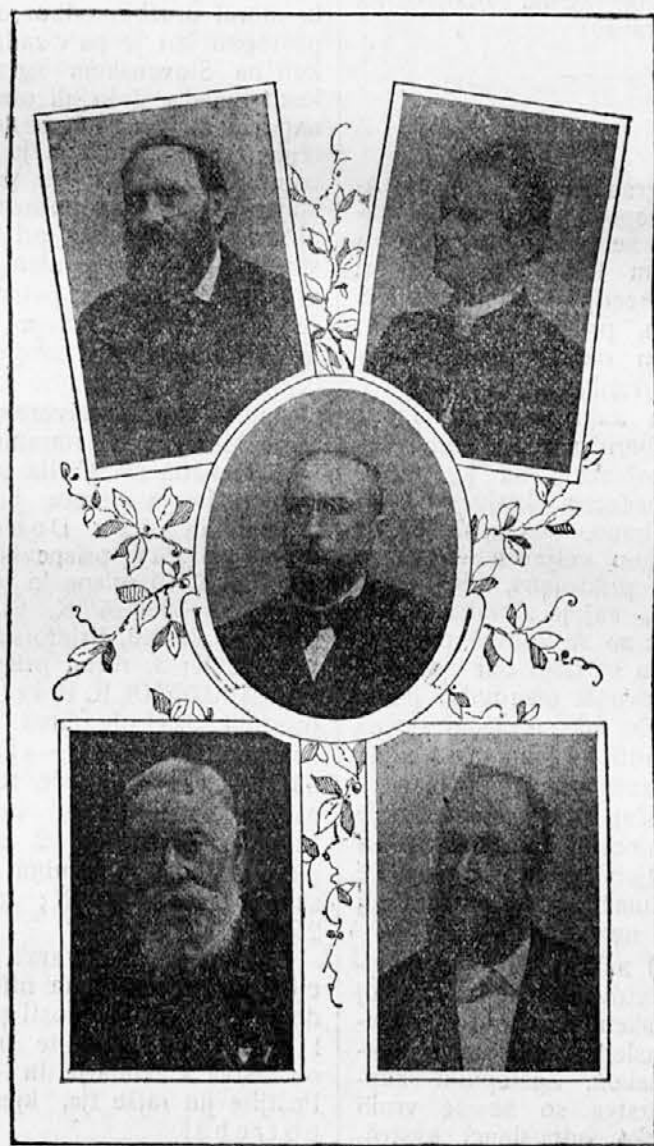
In družba C. in M.! Lahko se reče: Z najhujšimi sredstvi delavse. celo katoliški rodni bratje zoper njo, ali peklenška vrata je niso in ne bodo premogla! Ob vsakem napadu se je družba C. M. le še ojačila. Tako je po l. katoliškem shodu že 23. listopada lahko družbini blagajnik poročal, da ima D. C. M. že za 4000 K več dohodkov kakor 1891. leta vse leto! In kako so se v zadnjih treh letih, zvišali prispevki družbi kljub tej mori!

Družbino delovanje se je v zadnjih letih tako poglobilo in povečalo, da se moramo čuditi, koliko zmore število neumornih

in vestnih delavcev, praviz Slovencev. Slovenska požrtvovalnost ime živ spomenik v svoji družbi C. in M. in ta spomenik oživlja zopet svoje žrtvovalce; saj se tako vzdržuje sedem družbenih šol z 22 razredi in s sedmimi vzporednicami. 20 šolskih vrtcev in skupno 2662 otrok!

Ver sacrum! Bogu Narodu darovani so se razmnožili in razširili v petindvajsetih letih na 211 podružnic in 778 pokroviteljev, razven tega pa še 800 narodnih brambovcev proti Roseggerju. Ta narodna vojska pa daruje zadnja štiri leta: 1906.: 54.676 kron, 1907.: 85.844 K, 1908.: 136.268 K in leta 1909.: 187.087.10 K.

Slovensko rodoljubje praznuje danes z družbo sv. C. in M. svoj praznik. Ljubljana je odeta v svojo narodno praznično obleko, a v srcih vseh Slovencev je praznično razpoloženje. Kljub bojev in razočaranj smo nosili varno našo skrinjo zaveze — blagajno družbe sv. C. in M. in pri našem najsvetejšem, pri Narodu bo, vsak obnovil na današnji dan sveto prisego: Slovenec sem od zibeli do groba ne gane moja se zvestoba. **M.**

Ustanovitelji družbe sv. Cirila in Metoda.

Vilko Polak,

ki si je postavil najlepši spomenik s tem, da je zapustil družbi Cirila in Metoda 150.000 K, se je rodil 7. malega travna v Trzinu, h. št. 174. Študiral je realno v Ljubljani in Požunu, tehniko pa na Dunaju in v Curihu. Po celi Avstriji je gradil in tra-

soval železnice, od l. 1880 pa je sam, deloma v zvezi s Francozi gradil srbske železnice ter predore in ceste zlasti v Alpah. 1891. se je poročil s hčerko Pavlo deželnošolskega nadzornika Jakoba Smoleja. Od l. 1895. je živel v Trzinu in ker ni imel otrok je ob svoji smrti 29. sušca 1908 svojemu narodu zapustil plod svojega truda.

Karol Kotnik,

največji mecen družbe Cirila in Metoda je bil rojen 21. septembra 1875. l. na Verdu pri Vrhniki. Študiral je v Ljubljani srednje šole in na Dunaju tehniko. Pred desetimi leti je prevzel ogromna posestva in tovarne na Verdu in drugod in živel je samo delu.

Vendar je mladega moža mnogo ovirala težka bolezen, ki ga je spravila tudi v prerani grob 28. februarja 1910. Kot slovenski narodnjak in naprednjak je pokazal tudi v poslednjih urah svoje dobro srce. Zapustil je poleg velikanske svote raznim narodnim društvom, 427.000 K naši šolski družbi.

Iz slovenskih krajev.

Celje.

Sokolski zlet se bode vršil letos avgusta na vsak način v Gaberju pri Celju,

dasi si bodo Nemci prizadevali na vse načine, da bi ga onemogočili. Že sedaj kličejo na grom in peko, a kakor se vidi, ne bode vse nič pomagalo. Priprave so se že pričele za slavnost in za telovadbo. Vse se bode vršilo v dosedaj slovenski okoliški občini, kamor ne sega nemškutarska vse-mogočnost. Sokolskim društvom bodi še enkrat naznanjeno, da se vrši veliki zlet dne 14. in 15. avgusta.

Občina okolica Celje je pač najbrže izgubljena za Slovence. Ker je vlada ugodila vsem reklamacijam nemškutarjev iz Celja, že pač skoro ni skoro več misliti na slovensko zmago razven v tretjem razredu. Da pa bomo propadli, je krivo vodstvo slovensko in njegova brezsmotna politika. Občinski odbor, ki je slovenski, si ni znal pridobiti simpatij med ljudstvom in treba bi bilo pri bodočih volitvah izbrati čisto nove odbornike, proti katerim ne bi imelo ljudstvo predsodkov, protivniki pa ne orožja, s katerim lahko sedaj, žal, uspešno pobijajo že itak malenkostno delo Slovencev. Resnica je, da bomo Slovenci zakrivali poraz sami. Saj so "voditelji" zadnjih let brez častne dr. Dečkove izjeme ostudni sebičniki, ki se niso do danes nič potrudili, izvemši nekaj tihega dela edino čuječega dr. Hrašovca. Pridigati in teorizovati je pač lahko, a kaj pomaga vse to, če pa nadutost in frakarstvo odbija ljudi. Nemškutarstvo ima povsem druge lastnosti, ono se hlina in klečeplazi. Slovcem tega seveda ne bi bilo treba, kajti narod ni tako nerazsoden, da ne bi uvidel, kaj je resnica in kaj laž, ali treba bi bilo več vljudnosti in pristopnosti.

Nismo še igubili igre, ali treba je podrobne agitacije, obrazložiti omahljivcem dalekosežnost in kletev poraza in zagotoviti, da se bode z nezmognimi marionetami v odboru pomelo. Na branik sedaj, če pade celjska okolica, bode vse v nemškutarskih rokah od Teherja do Dobrne in preko Celja nov otok, jednak kočevskemu. Mariborska okolica nam bodi svarilo!

Splošni pregled.

Volitve na Ogrskem. O tem predmetu se piše "Reichsposti" sledeče: Marsikdo se je čudil, da se je zgodilo za časa volitev na Ogrskem toliko zlorab, dasi so one tudi na Ogrskem po zakonu kaznjive. Kako strog je zakon, priča ta-le odredba: "Če so se v kakem okraju vršila podmitenja in goščenja v veliki meri in če je zvedela zbornica na kakršenkoli način o tem, lahko izreče zbornica z absolutno večino overovljenih poslancev, da je pravo, voliti poslanca v prizadetem okraju, za dobo enega cikla suspendirano. — Oh, da bi bil na Ogrskem kak zakon veljaven! Prvič je ona odredba tako prikrojena, da lahko vsakdo drugače trdi, kaj je zloraba "v veliki meri" in drugič so se volitve na Ogrskem vršile tako, da se dajo oni poslanci, ki bi jih evropska javnost overovala, lahko na prste sešteti! Če bi se sedaj šlo na glasovanje, potem niti ni mogoče vedeti, pri kom bi se naj začelo in koga bi se k temu pripustilo. Slučaj kaže, kako težko je prodreti v vse posameznosti ogrskega državnega prava. Madjarji imajo pač prav, če hočejo biti edini tolmači svojih pravic, saj drugi jih itak nikdo ne pojmi.

Nov brambeni zakon. Sedaj so končana strokovna posvetovanja, ki so se svoj čas vršila v honvedskem ministristvu v Budimpešti in ki so zasledovala namen, preosnovati brambeni zakon. Zastopniki skupnega vojnega ministristva so se že vrnili na Dunaj, ravno tako odposlanci avstrijskega domobranskega ministristva. Posvetovanja se bodo nadaljevala na Dunaju v isti smeri. Preosnovali bodo pač marsikaj, ali da bi se kaj predrugačilo v demokrat-

skem smislu, je prazna nada. Čuli bomo zopet ono staro: Več fantov, več kanonov.

Nemci na Ruskem. Na Ruskem pravzaprav Nemci ravno tako vladajo, kakor doma ali pa pri nas v Avstriji. No, nam se že zdi, kot bi ne moglo biti drugače, a da so Rusi pustili Nemcem pridobivati vedno več moči, je nečuvna slovanska zanikarnost. Sedaj, ko so že ruski uradi in vojaški krog popolnoma prepleteni z nemškim elementom in prepojeni z germanškim duhom, sedaj še le je službena Rusija uvidela veliko nevarnost. Ruska vlada sama je te dni predlagala v dumi, da bi se naj možnost nakupa posestev čim bolj možno, omejila. V prvi vrsti je ta predloga naperjena proti Nemcem, zlasti v pokrajinah Podoliji, Volhyniji in Ukrajini. Od l. 1860. so se Nemci na Ruskem uprav grozno namnožili vsled naseljevanja. Posebno vneto so se tudi udomačili na nemškoruski meji. Podpirale so jih nemške banke in zaslepljena ruska vlada, ki je zatirala Poljake, Nemce pa negovala. Sedaj obeta postati drugače, zlasti, če bode vlada raztegnila odredbo tudi na baltske krajine, Litevsko in Belo Rusijo.

Dnevne vesti.

Povodom četrtsotletnice "Družbe sv. Cirila in Metoda" je podpisalo osobje dnevnika "Jutra" v Ljubljani en kamen za obrambni sklad.

"Schulverein" pa "Družba sv. Cirila in Metoda". Prvi je meseca maja t. l. obhajal svojo petindvajsetletnico obstanka. Kdor bere njegovo kroniko in statistiko o ustanovitvi šol po slovenskih pokrajinah notri do našega "središča Slovenije", se mora zgražati nad drznostjo nemškega prodiranja in germaniziranja, potem pa se takoj vprašati: Kaj pravzaprav misli naša družba storiti napram temu prodiranju schulferanjskih šol. Po naši nemerodajni sodbi bi moral družbin odbor odslej vse drugače postopati kot je pa v zadnjem času. Koderkoli na Slovenskem zgradi "Schulverein" kako ljudsko šolo ali otroški vrtec, zgradi naj eno ali drugo tudi naša družba. Koder tega izvajanja ni, tam je za nas postojanka izgubljena, naj si je potem ob kočevski, štajersko- ali koroško-nemški ali laški meji ali pa — v Mostah pri Ljubljani! To je vseeno! Do zdaj smo mi v tem oziru grozno zaostali. Čez petnajst do dvajset let že ne bo na Kranjskem pozicije, ki bi se je "Schulverein" s svojimi šolami ne prilačil! Tiho a vztrajno je delo "Lege nationale" in "Schulvereina", pri nas pa samo kimamo in jamramo!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela meseca junija 1910 sledeči promet, in sicer: Dohodki: a) redni dohodki 1) prispevki iz nabiralnikov 1883-95 K, 2) prispevki podružnic, in sicer: Kranjsko 1934-45 K, Štajersko 279-20 K, Koroško 274-40, Primorsko 1325-07; skupaj 3813-12 K; 3) razni prispevki 7379-94 K; skupaj 13.077-01 K. B. izredni dohodki: prispevki za obrambni sklad 4926-39 K; skupaj 18.003-40 K. — Izdatki: A. redni izdatki: 1) plače, remun. učiteljskemu osebju, razni računi itd. 14.857-99 K. B. izredni izdatki: 2. naložitev na glavnico, oziroma obrambni sklad 5686-39 K; skupaj 20.544-38 K; torej primanjkljaja 2540-98 K.

Baronu Schwarzu in vladnim policijskim organom na uho: K. Ciril Metodovi jubilejni slavnosti pridejo dostojni ljudje; ne izzivajte in ne dražite torej občinstva z žandarji in mestnimi policaji! Pošljite jih rajše tja, kjer jih je za službo potreba!

Da ne bo pri blagajnah Ciril Metodove slavnosti navala, naj bi si ljubljanski obiskovalci veselice oskrbeli vstopnice poprej. Brez vstopnic iti na veselični

prostor ne bo dovoljeno. Vstopnino 50 vin. pač vsak zmore!

Za družbo sv. Cirila in Metoda je darovala našemu uredništvu neimenovana, ker se ne more udeležiti današnje slavnosti 1 K. — Prejšnji izkaz 22 K. — Skupaj 23 kron.

Proč od tujcev! One uspehe, katere so Slovani sploh dosegli na narodno-gospodarskem polju, so dosegli le s svojim lastnim delom in proti volji svojih močnejših nasprotnikov. Ti uspehi niso sicer tako lepi, kakor bi bili tedaj, ako bi nam odločujoči krogi ne stavljali takih zaprek in ako bi prišli Slovani končno do prepričanja, da je njihova dolžnost ceniti domače dobro višje, nego li tujčev zlo. — Žalibog nismo Slovani uspeli še tako daleč. Nerazumljivo nam je, da se Slovani ne poslužujejo niti zavarovanja na življenje, ki je vendar splošno pripoznano kot najboljši način za preskrbljevanje rodbin, dot in starosti, domačih slovanskih zavodov temveč gredo rajše k tujim, nam sovražnim družbam! Tega ne razumemo tem bolj, ker imamo dandanašnji dovolj takih slovanskih zavodov, katere imajo gotovo ugodnejše zavarovalne pogoje, nego li tuje zavarovalnice. Ali se morda poslužujejo tujerodci naših zavarovalnih zavodov? Ne, nikoli, posnemajmo jih tudi mi — ne hodimo nikakor k njihovim zavodom. — Edini slovanski delniški zavod "Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje v Pragi, kateri ima svoje generalno zastopstvo za slovenske dežele v Trstu, svoje glavno zastopstvo v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 6, se gotovo odlikuje s tem, da ima zelo nizke cene, najliberalnejše pogoje ter najmodernejše načine zavarovanja, kakršnih nima gotovo prav nikaka tuja družba. Opozorjamo naše čitatelje na ta slovanski zavod in na njegov današnji oglas!

Slovenski klerikalci — stari grešniki. Vzdržujejo se vedno bolj vesti, da bi bili slov. klerikalci pripravljeni eventualno opustiti obstrukcijo, če bi, kakor se veli, bila dana dr. Kreku ugodna prilika za predlaganje definitivne preuredbe državnega poslovnika. Da-li so te vesti resnične ali ne, se do sedaj še ne more trditi in tudi mi ne maramo iz lastnega nagiba nikomur nič podtikati, ali toliko vendar trdimo, da bi klerikalci takoj zopet vse opustili in postali stare krotke ovčice, če bi se jim obljubila le trohica izrecno strankarskega dobička. Kdor jih pozna, ve, da jim je obstrukcija le formalna — sitnost.

"Orli" med seboj. Iz Most se nam poroča: Pretečeno nedeljo je tukajšnji posestnik Grum naročil tri fante za košnjo. Bili so vsi navdušeni pristaši čukarije. Po dokončanem delu jim je dal za plačilo še osem litrov vina. Ko so se ga že počeno napili, so odšli iz gostilne proti domu. Na potu srečajo nekega svojega sotovariša, tudi Orla. Ko ga zagledajo, ga brez vsakega vzroka napadejo in vržejo na tla. Pa pa potegne iz žepa nož in rani vse tri skupaj, potem pa takoj pobegne. Toda oni trije še niso mirovali in ga na ves glas pozivljali na nadaljni tepež. Pri tepežu se je posebno odlikoval Prkanecov Janez. Gospodu Grumu radi tega svetujemo, naj v svrhu javnega miru te čuke raje napoji s čokolado ali pa z mlekom, ne pa z vinom.

Bratje Sokoli! Vsem bratom Sokolom ter ostalim udeležnikom, kateri se nameravajo priklopiti deputaciji slov. Sokolov potujočim v Sofijo, oljudno naznanjamo, da se odpeljemo iz Ljubljane 6. t. m. s pošt-nim vlakom ob 4. uri 28. min. jutraj. Legitimacije po 2 K za znižano vozno ceno Zagreb-Belgrad so ljubljanskim udeležnikom na razpolago pri zveznem tajniku bratu B. Kajzelju (Ljubljanska kreditna banka), izvenljubljanskim pa se razdele med vožnjo. — Ponovno opozarjamo, da si vsakdo pre-skrbi potni list, to pa vsled tega, da se iz-

LISTEK.

Jernejev dom.

Res je bilo — kdo bi tajil v tako poznih časih — grešnik je bil za mladih dni, Bogu v nejevoljo in v pohujšanje do-brim ljudem. Že v šoli so ga vsak dan pretepavali za njegove hudobije, ki so bile včasih tako nezasišane, da si jih dober človek niti z največjo bitroumnostjo ne bi izmislil. In njemu samemu je bilo žal, že tistikrat; toda človek je šibko bitje, in ka-dar se oglase v srcu tiste temne moči, se tudi najkrepkejša volja ne more več braniti in pade po njihovem ukazu . . .

Tako davno se je zdelo nocoj vse to; tako zdavnaj, tako bívše in pozabljeno, kakor da je bilo pred milijoni let, in so posled izumrli ljudje, in ni na zemlji ni-kogar več, ničesar več razen popotnikove trudnosti in popotnikovega pokoja . . . Tri-deset let! Trideset let, odkar je, komaj oženjen, v slepi jezi preveč udaril sosedu, ki mu je lazil za ženo. Kajpada, motika ni topa reč: "Jezus!" je dejal Tilén, in še "Marija!" in je sedel na tla, namah je bil

ves krvav po glavi in mrtev tudi. Jernej pa se je prestrašil, ušel in zbežal delat v Ameriko. Saj dom je bil ves razdrt in za-dolžen, in polje je rodilo premalo, da bi bilo za davke in za vsakdanji kruh; tam onostran morja pa, so pravili Amerikanci, je cvetelo zlato za močne roke. In Jernej takrat še ni vedel, kako je človeku, kadar postane star in nežen in zahrepeni po domu.

Zdaj se je vračal z osivelo glavo in sklonjenim hrbtom: delo pušča na ramah svojo sled, tudi če obogati človeka. In niti zlata Amerika nima denarja, da bi ga da-jala zastonj; da boš plačan kakor knez, delaj kakor živina. — Jernej je vedel čisto dobro, da mu bankovci, ki jih je nosil v prsnem žepu svoje čedne nove suknje, ne bodo poslajšali zadnjih let življenja; samo nagledati se je hotel domačih krajev, in ljudem je hotel stisniti roke, nasopsti se zraka pred pragom rodne hiše, naslišati se zvonjenja vaških zvonov — in odpočiti. Za drugo veselje je treba mladih kosti . . .

"To je velika cesta, da . . . Tod smo hodili v mesto in na božjo pot; čez pet minut zavije okrog hriba, in vas zablešči pred očmi, kakor da bi puhnila iz tal. Ve-čer se že dela," je govoril Jernej spotoma

sam s seboj in gledal na veliko srebrno uro. Dolge sence topolov so padale po beli cesti; visoka trava po poljih na levi je žvr-golela svoj večerni nemir. "Kako me po-gledajo, kadar stopim na prag in pozdravim? Ali še živé? Nemara so že vsi pomrli . . . Moj Bog, trideset let nobenega pisma! Kaj se hoče? Na poštah znajo samo nemški, in jaz nisem študiran človek — pisal sem ne-kaj časa, pa morda niso prejeli niti enega mojega pisma, kakor jaz njihovih nisem prejel . . . In v tistih krajih, koder sem hodil, ni delal nihče iz naših krajev!"

Čim bliže je prihajal ovinku, tembolj se ga je polasčala tista svečana groza, ki grabi človeka pred velikimi trenutki sreče. Izza hriba so zapeli večerni zvonovi. In Jernej, dasi se je bil v Ameriki odvadil verovati v Boga in moliti, je snel klobuk, ko je srečal neznanega kmeta z odkrito glavo.

"Žena je bila noseča, takrat, ko se je zgodilo. Če je ona umrla, otrok morda še živi, sin ali hči? Pestoval bi vnuke . . . Tako dolgo mi niso govorili po naše; če bi zdaj poslušal mladino, kri svoje krvi — srečen bi bil na stara leta, in vsega, vsega mi ne bi bilo žal!"

In kakor bliskoma se je okrenila cesta

ter razprostrla pred starcem nov razgled. Ostrmel je. Ali je bila to rodna vas? Bila je, prenovljena sicer in izpremenjena, toda Jernej jo je še spoznal. Ali, za vasjo, tam, kjer so se včasih zlatile njive, je zdaj črnelo orjaško poslopje velike fabrike z dvema velikima dimnikoma, ki sta puhala črne štrene v večerno nebo. In na mestu Jernejeve bajte na robu vasi, jedva sto ko-rakov daleč, se je dvigala lepa, skoraj go-sposka enonadstropna hiša.

Starec je stopil kakor mladenič; radost pričakovanja se je bila izpremenila v grozo ter mu pospešila korak. Nad vhodom eno-nadstropne hiše se je blestel zlat napis:

"Deutsche Volksschule".

"Kaj . . . kaj je to? . . . Kje pa je moja hiša?" je zajecjal polgospodskemu paglavcu, ki se je obročkal pred vrati.

"Nix windisch!" je zarežal deček in pokazal sivci jezik.

Jerneju se je sključil hrbet še niže in mokra megla mu je zakrila oči. Omahnil je dalje, do prodajalne pred cerkvijo, kjer so stali delavci in kmetje, pili žganje in govo-rili v jeziku, ki je bil napol slovenski, napol nemški. Jernej je ustavil žganjarnarja, starega, rejeneja domačina:

ogne neprilikom pri povratku na avstrijski meji. — Ljubljanski udeležniki dobe jih na magistratu, izvenljublanski pa pri okrajnih glavarstvih. Potujemo v civilni opravi, sokolski krog naj vzame vsakdo seboj v kovčegu. Na zdar!

Veliki hrvaški rodoljub umrl. V petek je umrl eden največjih hrvaških rodoljubov Juraj Žerjavič, župnik v Mariji Bistrici na Hrvaškem. Še pred nedavnim časom je daroval za ustanovitev bodoče hrvaške tehnike ogromno vsoto 200.000 K. Bil je navdušen pristaš hrvaške napredne stranke in niti najhujši napadi od strani frankovcev in furtimašev ga niso mogli pripraviti do tega, da bi ne zagovarjal srbsko hrvaške vzajemnosti. Pogreb bo danes dopoldne ob 10. v Mariji Bistrici.

Petindvajsetletnica. Danes praznuje g. Ubald pl. Trnkoczy petindvajsetletnico kot lastnik znane lekarne v Ljubljani. Takoj početkom svojega bivanja tukaj si je gospod pl. Trnkoczy, ko je še delal v družbi z bratom, od katerega je prevzel lekarno, pridobil mnogo prijateljev, ki vsi visoko častijo moža. On je bil med prvimi, ki so se začeli brigati za krasote naše dežele in leta 1900 sta z g. Gärntnerjem povzročila ustanovitev deželne družbe za promet tujcev. G. pl. Trnkoczy, ki je rodom Čeh, je član mnogih društev, katera radodarno podpira. Med drugim je tudi ustanovnik CMD. Že vrsto let je občinski svetnik ljubljanski in predsednik mestne hranilnice. Čestitamo vrlému možu na jubileju, katerega se veseli javnost, zlasti pa revni bolniki, katerim je vedno blag dobrotnik.

Ljubljanske srednje šole. Včeraj je bil na c. kr. II. drž. gimnaziji v Ljubljani sklep tekočega šolskega leta. Izvestje vsebuje sledeče članke: 1. Katalog učiteljske knjižnice, sestavljen dr. Ivan Tertnik in 2. O dolžnostih in o gojenju čustva za dolžnost, ponatis predavanja g. ravnatelja na roditeljskem sestanku z dne 4. decembra 1909 in 19. januarja 1910. Na gimnaziji je sodelovalo 22 profesorovskih moči. Število učencev koncem šolskega leta 1909/10. je znašalo 412. Uspeh je še precej povoljen. Za višji razred je sposobnih 274, nesposobnih 69, 24 dijakov ima ponavljalni izpit in samo 37 odličnikov.

Deželno gledališče. Sinoči in pred-sinoči ste se vršili dve seji intendantce slovenskega gledališča, na katerih se je določila vsota 124.000 kron kot proračun za bodočo igralno dobo. Udeležili so se seje zastopniki Slov. Filharmonije, da bi se dogovorili o sotrudištvu orkestra v gledališču. Pridobljena je tudi ga. Danilova, ki bode vodila čez poletje dramsko šolo.

Najnovejša telefonska in brzajavna poročila.

Vlada hoče na vsak način obstrukcijo streti.

Dunaj, 2. julija. Obstrukcija v proračunskem odseku radi italijanske pravne fakultete traja dalje. Vlada se je izjavila, da se mora obstrukcija Jugoslovanov in Čehov streti in hoče zato odrediti 6 dnevno sejo noč in dan brez prenehanja. Danes je govoril češki poslanec Hraski. Med njegovim govorom je prišlo do burnih prizorov. Nemški socijalno-demokratski poslanec Ellenbogen je zapazil, da je veliko sedežev vladi prijaznih poslancev praznih in je zato očital vladnim strankam, da sploh nimajo nobenega smisla za delo in da tudi oni nikakor niso sposobni, da bi strli jugoslovansko obstrukcijo. Seja traja še vedno dalje.

Aretirani maloruski dijaki.

Lvov, 2. julija. Aretirani maloruski visokošolci so izjavili, da o pretepu pred

„Kaj pa žena in otroci tistega Jerneja, ki je šel v Ameriko? Tistega, ki stoji zdaj nemška šola na njegovem mestu?“

Debeluh ga je bedasto pogledal in zagodrnjal:

„Jernejevi . . . Ah, res: ona je kmalu umrla, če se prav spominjam, sina pa, ki ga je imela, je dal ranjki fajmošter študirati; učitelj je postal, oženil se je v mestu, in zdaj je učitelj na naši šoli. Tisti drobiž, ki se igra pred pragom, so njegovi otroci . . . Ampak,“ je dodal, „če imate posla z njim, ne govorite mu bindiš, da vas ne vrže pred prag; zdaj so novi časi in druga politika . . .“

Jerneju je prišlo tako, da se je opotekel na drugo stran ulice, zrušil se na kolena, udaril s starim čelom ob cerkveni prag, zajokal na glas in strašno zaškripal z zobmi . . . — Kaj se je zgodilo nato? Radovednost! Nemara da je zažgal šulferanjsko šolo, ki je stala na njegovem gruntu, in je zgorela s sinom in z vnuki vred: bilo bi zelo umljivo. Nemara pa je tudi šel k nevernemu sinu, naučil se nemški ter se zapisal v veteransko društvo: Slovenec je nepreračunljiv . . . Kaj je storil, v resnici ne vem; in ne bom vam pravil dolgih romanov, kajti ta nemarna historija je, bogme, nekaj vsakdanjega v naši deželi.

vseučiliščem ne dajo nobenih pojasnil. Di-jakom nosijo vedno hrane v zapore. Zaba-vajo se z čitanjem raznih knjig.

Lvov, 2. julija. Skupno število vseh, zaradi krvavih izgrediv aretiranih maloruskih dijakov znaša okolu 300. Od teh je bilo nad 130 takoj oddanih deželnemu sodišču.

Grozoviti umor.

Kološvar, 2. julija. Danes zjutraj je posestnikov sin Čapo iz Kološvara prišel zelo pijan domov. Doma je nad svojo materjo pričel upiti in jo grozovito pretepati in konečno jo tudi hotel umoriti. Mati je v silobranu pograbila samokres in oddala na svojega sina tri strele. Sin je bil sicer zadet od vseh treh strel, toda ne zelo nevarno. Čapo je po tem dogodku skočil na svojo mater, jo vrgel na tla, zgrabil za noge in jo toliko časa tolkel z glavo ob tla, da je konečno v grozovitih mukah izdihnila svojo dušo. Sina so takoj aretirali in oddali sodišču.

Protivojaška propaganda.

Berolin, 2. julija. Vsled velike protivojaške propagande v raznih mestih Nemčije je bilo aretiranih nebroj oseb. Kakor poroča berlinski „Lokalanzeiger“ je bilo v mestu Wiborgu dosedaj aretiranih 9 oseb, ki so bile v zvezi z različnimi revolucionarnari.

Parnik „Trieste“ ni ponesrečil.

Trst, 2. julija. Lloydov parnik „Trieste“, o katerem se je splošno govorilo, da se je ponesrečil, je danes po deset-dnevni zamudi srečno prišel na svoje določeno mesto Bombay.

Protigrški bojkot v Turčiji.

Carigrad, 2. julija. Zaradi vedno naraščajočega protigrškega bojkota v Turčiji namerava turška vlada proglasiti vse pomorsko obrežje za državni monopol, da bodo tako taso tuje ladje popolnoma pod zaščito turške države in vsaki bojkot izključen.

Zloglasna sestra Kandida izpuščena iz zapora.

Pariz, 2. julija. Zloglasna sestra Kaudida, ki je poneverila več milijonov frankov, zaradi česar so jo aretirali, je bila vsled nevarne bolezni na zahtevo francoskega justičnega ministra danes izpuščena iz zapora.

Penetelos se izseli v Atene.

Atene, 2. julija. Krečanski poslanec Penetelos se namerava izseliti v Atene in se popolnoma odtegniti političnemu življenju.

Port Artur mednarodna luka.

Petrograd, 2. julija. Ruska vlada je dobila iz Tokija obvestilo, da namerava Japonska trdnjavo Port Artur proglasiti za mednarodno luko, v katero bodo imele vstop vse trgovske, kakor tudi bojne ladje vseh evropskih držav.

Dohod tržaških Slovencev ob 9. uri 20 minut dopoludne. Vsi na kolodvor!

Lastnik, glavni in odgovorni urednik: Milan Plut.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Dragi bratje!

V nedeljo dne 3. t. m. proslavljala se bode v Ljubljani 25 letnica naše prepotrebne šolske družbe „sv. Cirila in Metoda“.

Ob tej priliki priredi se popoldne jubilejna vseslovenska veselica v hotelu „Tivoli“, v najširšem obsegu.

Pozivljamo Vas bratje, da se te priredbe v čim največjem številu udeležite v civilni opravi.

N a z d a r !

Predsedstvo Slovenske Sokolske Zveze.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službe 4 vin. — Najmanjši znesek 50 vin. — Za informacije se plača 10 vin. — Pismenim vprašanjem je priložiti znamko. — Pri malih oglaših ni nič popusta. — Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Gospodinja absolventinja 8 razreda išče primerne službe. Vprašanja na upravnishvo „Jutra“ pod A. H. 110/4—3

Spreten stavbni risar oziroma polir išče službe. Ponudbe na upravnishvo „Jutra“. 111/3—3

Fotografski aparat 13 × 18 z vsemi potrebami po jako nizki ceni proda I. Langus, Radovljica. 113/3-1

Odda se več voz

konjskega gnoja.

Vprašanja na Oroslov Dolenc, Ljubljana, Wolfova ulica 10.

Ljubljanske Benetke so zopet odprte.

Slav. občinstvu se vljudno priporoča

Kavarna „Prešeren“.

Usojam si vljudno opozarjati, da sem prevzel glavno zastopstvo

„Prve češke življenske zavarovalnice“.

Nadalje opozarjam tudi, da preskrbujem kulantno vsakovrstna posojila in kredite kakor: trgovske, stavbene, hipotekarne, uradniške in menične kredite.

Leo Franke, Ljubljana, Kongresni trg 6, pisarna I. nadstr.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

r. z. z. o. z. s sedežem v Ljubljani.

Marije Terezije cesta šte. 11 (Kolizej).

Zaloga pohištva lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarska stavbena dela.

- Lastna delavnica na Glincah pri Ljubljani. -

Več predmetov ženske konfekcije, obleke za gospode ter slamnike in panama klobuke

60% ceneje

v „Angleškem skladišču oblek“

O. Bernatović

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5

Telefon šte. 121.

Velik senčnat vrt za 10.000 ljudi,

popolnoma prirejen za koncerte, ljudske veselice itd. Edini te vrste v Ljubljani in okolici, Slovincem na razpolago. Samo par minut oddaljeno od mesta.

Gostilna je pod novim, spretnim in izkušenim vodstvom.

Priporoča se slavnemu občinstvu in slavnim društvom za prirejanje veselic in družinskih zabav.

Točim bela in rudeča dolenska, bela štajerska in črna istrska vina; dalje točim mengeško dvojno marčno pivo, radi velikega prometa vedno najsvežeje.

Okusna jedila vseh vrst vedno po želji na izbiro.

Cena abonma na hrano: kosilo in večerja v popolno zadovoljnost à 40 vinarjev.

Najtopleje se priporočata

F. M. BALIJA

Glince št. 3

ex gostilna pri Travnu.

Gugalnica za deco. Električni gramofon.

Igra na kroglice.

MAKSIMILIJAN SARTORY

: Ljubljana, Rožna ulica št. 39. :

Specijalist za inštalacijo hišnih telegrafov, telefonov, strelovodov in napeljave električne luči, zdravniških aparatov in dentistiških motorjev za zobozdravnike.

Stopnice, balkoni,
spomeniki,
stavbeni okraski
i. t. d.

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp.

v Ljubljani

Cementne cevi
v vseh dimenzijah,
barvaste plošče
i. t. d.

5-18

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijena, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

= Ljubljana =
Kolodvorska

===== kamenarskem mojstru ===== ulica =====

Delniška glavica:
K 3,000.000.

301-46

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond:
K 400.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$.

Tovarna vozov

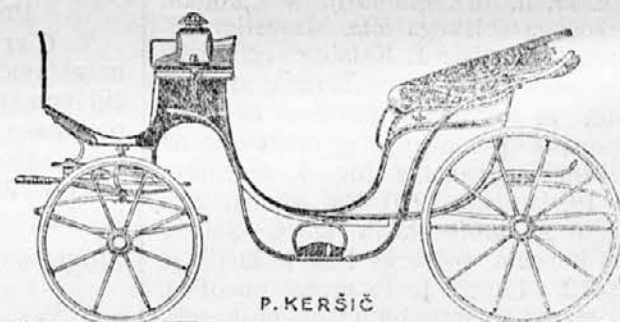
Peter Keršič v Sp. Šiški

priporoča

svojo bogato zalogo različnih vozov.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča naročila in popravila po primerno nizkih cenah.

===== Sprejema se tudi les v žaganje na parni žagi. =====

Za točno in solidno delo se jamči.
Že rabljeni vozovi se jem-
===== ljejo v račun. =====

Brzjavni naslov: Bončar, Ljubljana.

Valjni mlin v Domžalah

J. BONČAR, LJUBLJANA.

Pisarna in skladišče: Vegova ulica št. 6.

Sporočam, da so vsa rekonstrukcijska dela pri mojem valjčnem mlinu v Domžalah končana, in se nahaja mlin v polnem obratu. Vsled tega mi je mogoče postreči cenj. odjemalce točno in z najboljšimi izdelki.

Interurban telefon št. 129.